

Vergaderjaar 2013–2014

28 676

NAVO

Nr. 188

BRIEF VAN DE ALGEMENE REKENKAMER

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 oktober 2013

Afgelopen jaren hebben wij de Tweede Kamer jaarlijks op de hoogte gebracht van onze observaties over de controle van de NAVO-uitgaven.¹ Wij zien dat de NAVO eerste voorzichtige stappen zet naar een meer transparante verantwoording van NAVO-uitgaven. Wij willen die ontwikkeling graag ondersteunen door de NAVO-geldstromen in kaart te brengen. In deze brief gaan we eerst in op het actuele beeld van de financiële huishouding van de NAVO. Daarna lichten we ons voornemen voor een overzicht van de geldstromen toe.

Jaarlijkse bijeenkomst van rekenkamers uit NAVO-landen

Op 14 mei jongstleden hebben de rekenkamers van de NAVO-lidstaten het jaarverslag van de *International Board of Auditors for NATO* (IBAN) besproken. IBAN is het orgaan dat alle uitgaven van de NAVO controleert; in 2012 ging dat om ruim € 11 miljard.²

Nog steeds zorgelijk beeld van financiële huishouding

Evenals voorgaande jaren hebben de rekenkamers hun zorgen geuit over het hoge gehalte van niet-goedkeurende oordelen. Voor bijna een derde van de gecontroleerde gelden is niet duidelijk wat er precies met het geld is gebeurd: van de 44 oordelen over de juistheid van de jaarrekeningen zijn er dertien verklaringen met beperking en één afkeurende verklaring. In haar jaarverslag spreekt de IBAN haar zorgen uit over deze uitkomsten en wijst ze op de noodzaak tot verbetering. De rekenkamers hebben zich hierbij aangesloten en zien de voorgenomen verbetering als een belangrijk onderdeel van de hervormingen die de NAVO momenteel doorvoert.

¹ Bijlage bij RU07000022; Kamerstuk 28 676, nr. 91; Kamerstuk 28 676, nr. 115; Kamerstuk 28 676, nr. 136 en Kamerstuk 28 676, nr. 164.

² *International Board of Auditors for NATO - Annual activities report 2012.*

Bescheiden stappen naar meer verantwoording

Wij vinden dat de NAVO zich transparant zou moeten verantwoorden over de besteding van de bijdragen die lidstaten leveren. De NAVO heeft recent een *Head of Financial Reporting* aangesteld die rapporteert aan NAVO-comités over financiële aangelegenheden. Wij blijven echter voorstander van het aanstellen van een *Chief Financial Officer* (CFO) binnen de Noord-Atlantische Raad. Een CFO kan beter orde op zaken stellen doordat deze positie meer bevoegdheden en een directe link naar de Noord-Atlantische Raad met zich meebrengt.

Vorig jaar heeft de NAVO besloten om een bescheiden stap naar openbare verantwoording te zetten. Met ingang van 2013 hanteert de NAVO het principe dat auditrapporten openbaar zijn, tenzij er gevoelige informatie in staat. Tot op heden zijn er echter nog geen auditrapporten die volgens dit nieuwe beleid openbaar zijn gemaakt. De NAVO publiceert evenmin de jaarlijkse financiële verantwoordingen die ten grondslag liggen aan de auditrapporten. Hierop aandringen zou in onze ogen dan ook alle aandacht verdienen.

NAVO wereldkaart

De NAVO boekt enige vooruitgang in het verbeteren van de financiële huishouding en de transparantie daarover, maar heeft ook nog veel werk te verzetten. We nemen nu het initiatief om de geldstromen van de NAVO – de inkomsten en de uitgaven – inzichtelijk te maken. Zo kunnen belastingbetalers zien waar het geld aan besteed wordt: inzicht in de *value for money* bij de NAVO.

Op een interactieve wereldkaart willen we de geldstromen van de NAVO-organisatie reconstrueren en presenteren. De onderliggende data voor de wereldkaart halen we uit openbare informatie; we gaan vanaf het begin uit van het principe van *open spending*. Op termijn beogen we een wereldkaart met geldstromen die opgebouwd wordt vanuit *open data* die de NAVO-organisaties en -lidstaten beschikbaar stellen. Zo kunnen we een actueel overzicht geven van de publieke middelen en prestaties van het bondgenootschap.

Financiële en organisatorische transparantie past in een belangrijke maatschappelijke ontwikkeling die overheden en internationale organisaties zoals de NAVO niet kunnen negeren willen zij het draagvlak bij de burgers behouden. Nationaal en internationaal wordt er steeds meer belang gehecht aan gebruiksvriendelijke, interactieve ontsluiting van informatie over de vraag waaraan het publieke geld wordt besteed en wat voor resultaten daarmee worden geboekt.³ Een goed voorbeeld van deze ontwikkeling is www.recovery.gov. Dergelijke initiatieven passen goed binnen het *Open Government Initiative*, waarbij twintig van de achten-twintig NAVO-lidstaten zich hebben aangesloten.⁴ Deze initiatieven stroken ook met de beginselen van goed openbaar bestuur zoals bijvoorbeeld de Verenigde Naties die hebben benoemd.⁵

We zijn in nauw overleg met de Ministeries van Defensie en van Buitenlandse Zaken over de aanpak voor dit initiatief. Deze wereldkaart is tegelijk een werkdocument dat we zullen bespreken met betrokkenen bij de NAVO, de andere NAVO-lidstaten en zusterinstellingen.

³ Zie hiervoor ook het voorwoord bij ons rapport *Staat van de Rijksverantwoording 2012* (Kamerstuk 33 605, nr. 2).

⁴ Zie <http://www.opengovpartnership.org>.

⁵ Zie bijvoorbeeld <http://www.unescap.org/pdd/prs/ProjectActivities/Ongoing/gg/governance.pdf>.

Tenslotte

Wij verwachten een versie van de wereldkaart te kunnen publiceren bij gelegenheid van de Parlementaire Assemblee in Den Haag in 2014. De ontwikkelingen omtrent de NAVO-uitgaven en de Parlementaire Assemblee blijven we volgen. Uw kritische houding binnen de Assemblee blijft onverminderd van groot belang voor een betere financiële huishouding van de NAVO.

Een afschrift van deze brief sturen wij aan de voorzitter van de Eerste Kamer en de ministers van Defensie en van Buitenlandse Zaken.

Algemene Rekenkamer

drs. Saskia J. Stuiveling,
president

dr. Ellen M.A. van Schoten RA,
secretaris